

ปัญหาและข้อขัดข้องในการบังคับคดีตราสารหนี้

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เป็นกระบวนการซึ่งดำเนินการภายหลังที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว เนื่องจากปัจจุบันประชาชนโดยทั่วไปถือหลักทรัพย์หรือตราสารลักษณะตราสารทุนหรือตราสารหนี้ เพราะตราสารสามารถที่จะแปรสภาพเป็นเงินสดได้ รวมทั้งจะได้ดอกผลจากตราสารโดยง่ายกว่าหลักทรัพย์ประเภทอื่น

แต่เนื่องจากตราสารหนี้เป็นทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนย้ายจำหน่ายจ่ายโอนและเปลี่ยนแปลงมือกันอย่างรวดเร็วจึงทำให้การบังคับคดีจากตราสารดังกล่าวของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่สามารถได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้อย่างเต็มที่และการบังคับคดีอาจทำให้กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอกซึ่งมีปัญหาในการบังคับคดีจากตราสารหนี้ เป็นปัญหาทั้งในข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ปัญหาในความเป็นเจ้าของตราสารหนี้
2. ปัญหาในการยึดและอายัดตราสารหนี้

1. ปัญหาในความเป็นเจ้าของตราสารหนี้

เนื่องจากตราสารที่วิจัยเป็นเอกสารลายลักษณ์อักษรอันมีสิทธิ เป็นสำคัญเหนือทรัพย์สิน และมีลักษณะแห่งความเป็นเจ้าของที่มีวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ เป็นทรัพย์สินที่จะให้ลูกหนี้ตามตราสารส่งมอบทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเงินตามตราสารซึ่งมีมูลค่าที่ระบุไว้ในตราสาร

สำหรับคำว่าหนี้ เป็นความผูกพันทางกฎหมายหรือพันธะทางกฎหมายที่เป็นสิทธิที่จะเรียกร้องให้บุคคลที่แน่นอนชำระหนี้ด้วยการกระทำหรืองดเว้นการกระทำหรือส่งมอบทรัพย์สินจากลูกหนี้ อันเป็นวัตถุประสงค์แห่งมูลหนี้

ฉะนั้น ตราสารหนี้คือ เอกสารลายลักษณ์อักษรที่แสดงถึงสิทธิเหนือทรัพย์สินตามความผูกพันในทางกฎหมายระหว่างบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า เจ้าหนี้มีความชอบธรรมที่จะบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ลูกหนี้ เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ฝ่ายเจ้าหนี้ซึ่งเป็นการผูกพันตามกฎหมายที่บังคับอยู่ ซึ่งหนี้จะเคลื่อนย้ายได้ก็แต่โดยชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมูลหนี้ที่ระบุไว้ในตราสาร

ตราสารหนี้จากการศึกษาและวิจัยมีลักษณะ เปลี่ยนมือได้โดยผู้ถือส่งมอบตราสารหรือสลักหลังส่งมอบตราสารและมีลักษณะของระยะเวลาการจ่ายเงินในจำนวนเงินที่แน่นอน สำหรับการเปลี่ยนมือของตราสารหนี้มีลักษณะ ดังนี้

- ตราสารต้องมีลายมือชื่อผู้ออกตราสารหรือผู้ส่งจ่าย และ
- ตราสารต้องมีคำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขหรือคำสั่งให้จ่ายเงินเป็นจำนวนที่แน่นอน และปราศจากคำสัญญา คำสั่ง ความผูกพันหรืออำนาจอื่นใดที่ทำให้ผู้ถือตราสารหรือผู้ส่งจ่าย
- ตราสารต้องจ่ายเมื่อทวงถามหรือเมื่อถึงกำหนดเวลาที่ระบุไว้ และ
- ตราสารต้องจ่ายตามคำสั่งหรือแก่ผู้ถือ

สำหรับตราสารหนี้ลักษณะตัวเงินเป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้การเปลี่ยนมือหรือการโอนกรรมสิทธิ์ เพียงแต่ส่งมอบหรือสลักหลังให้แก่กันก็ถือเป็นการโอนหนี้ไปยังผู้รับโอนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วโดยไม่ต้องมีคำถึงเหตุบกพร่องในสิทธิของผู้โอนซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเคยมีคดีที่ศาลตัดสินให้ผู้ส่งจ่ายจ่ายเงินตามตัวถึง 2 ครั้ง ในมูลหนี้เดียว คือ คดี Knisely v. Evans ซึ่งทำให้เกิดปัญหาว่าใครคือผู้ทรงในขณะตัวเงินถึงกำหนด สหรัฐอเมริกาจึงวางข้อกำหนดในคำตัดสินต่อมาให้ผู้ที่จะต้องจ่ายเงินได้รับความคุ้มครองจากการเรียกร้องของ

ผู้ทรงต่อการที่จะต้องชำระหนี้ตามตัวเงินมีทรัพย์สินถึง 2 ครั้งในมูลหนี้เดียวกัน ตามคดี Knapp v. Gray และคดี Gunn v. Manthou วิธีการแก้ไขนี้ผู้เขียนเห็นว่าหากนำมาพิจารณาแล้ว จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาสามารถบังคับคดีตราสารหนี้ลักษณะตัวเงินจากลูกหนี้หรือลูกหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

อนึ่ง ตราสารหนี้ที่มีการเปลี่ยนมือหรือโอนกรรมสิทธิ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ในฐานะนายทะเบียนหลักทรัพย์นั้นไม่ สามารถโอนกรรมสิทธิ์ตราสารโดยการส่งมอบได้ เหมือนกับหลักทรัพย์หรือตราสารลักษณะตัวเงิน การดำเนินการเปลี่ยนมือมีหลักเกณฑ์และวิธีการโอนหลักทรัพย์ซึ่งให้ผู้ถือตราสารลงชื่อสลักหลัง และส่งมอบตราสารให้ผู้รับโอนสลักหลังการรับโอนเพื่อให้การโอนสมบูรณ์และนายทะเบียนตรวจสอบยืนยันการโอนและส่งตราสารให้แก่ผู้รับโอนต่อไป

เห็นได้ว่า การโอนหรือการเปลี่ยนมือมีวิธีการหลายขั้นตอนซึ่งไม่น่าหลุดพ้นจากการ ถูกบังคับคดีจากตราสารหนี้หากผู้รับโอนเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ก็ยังเกิดปัญหาในการเป็น เจ้าของตราสาร หากผู้รับโอนไม่ประสงค์จะลงทะเบียนการโอนหรือการเปลี่ยนมือซึ่งตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ในเรื่องการโอนมิได้ประสงค์บังคับ โดยเด็ดขาดว่าหากไม่ลงทะเบียนการโอนหรือการเปลี่ยนมือแล้วจะโอนตราสารไม่ได้ซึ่งมาตรา 53 ใช้คำว่า ผู้รับโอนหุ้นกู้จะลงทะเบียนการโอนให้ยื่นคำขอต่อบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือนายทะเบียน ดังนั้น หากไม่ลงทะเบียนก็ไม่ต้องดำเนินการดังกล่าวซึ่งมีผลเพียงไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนตามมาตรา 54 เท่านั้น เมื่อผู้รับโอนเป็นผู้ครอบครองใบหลักทรัพย์หรือตราสารซึ่ง กฎหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 52 ก็สันนิษฐานว่าเป็นเจ้าของหลักทรัพย์หรือ ตราสารนั้น เทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 6083/2539 ระหว่างธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ภัทรธนกิจ จำกัด (มหาชน) ผู้ร้อง บริษัท มิต้า อินเตอร์เนชันแนล จำกัด ที่ 1 กับพวก จำเลย

ดังนั้น หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้โอนตราสารแม้มีการตรวจสอบก่อนการบังคับคดีกับทางทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามข้อเท็จจริงในคำพิพากษาก็ตาม จึงเกิดปัญหาว่าลูกหนี้หรือผู้ใดเป็นเจ้าของตราสารหนี้ จึงควรพิจารณาหามาตรการแก้ไข เพื่อให้คำพิพากษามีผลบังคับต่อไปเพื่อป้องกันการร้องขอต่อศาลมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีหรือบุคคลภายนอกร้องจัดทรัพย์

อีกทั้งกรณีที่หลักทรัพย์หรือตราสารอยู่ในระบบไร้ใบหลักทรัพย์ เพราะเพียงแต่ลดยอดถือหลักทรัพย์หรือตราสารจากบัญชีผู้โอนและเพิ่มยอดถือหลักทรัพย์หรือตราสารในบัญชีผู้รับโอนโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ก็เป็นการโอนหรือเปลี่ยนมือตราสารที่สมบูรณ์เห็นควรพิจารณาหามาตรการแก้ไขเช่นเดียวกัน

2. ปัญหาในการยึดและอายัดตราสารหนี้

เนื่องจากการบังคับคดีตราสารหนี้นั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในเรื่องตราสารหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษายังขาดความชัดเจนรวมทั้งอำนาจหน้าที่บุคลากรในการบังคับคดีจึงแบ่งปัญหาเป็น 2 กรณีคือ

2.1 บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2.2 อำนาจหน้าที่บุคลากรในการบังคับคดี

2.1 บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแล้ว กฎหมายก็ได้กำหนดวิธีการบังคับคดีโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย แต่ไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้หรือผู้ชนะคดีเสมอไป เพราะเจ้าเลยหรือผู้แพ้คดีกำลังจำหน่ายรายจ่ายโอนทรัพย์สินหรือตราสารหนี้ของเจ้าเลย ในระหว่างพิจารณาคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงบัญญัติวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาใน

หลักทั่วไปและคำขอในกรณีฉุกเฉินโดยมีวัตถุประสงค์คุ้มครองงาน เหตุฉุกเฉินและศาลจะนัดไต่สวนคำร้องขอในวันที่ยื่นคำร้องเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือประโยชน์ของโจทก์หรือผู้ชนะคดี ตามมาตรา 254 และมาตรา 266 เป็นต้น และเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอในเหตุฉุกเฉินแล้ว โจทก์ก็มีสิทธิบังคับคดีทรัพย์สินหรือตราสารหนี้ของลูกหนี้หรือจำเลยก่อนคดีมีคำพิพากษาซึ่งหากคดีนั้นศาลตัดสินให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดี คำสั่งของศาลเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

แต่เนื่องจากตราสารหนี้ลักษณะตราสาร เปลี่ยนมือของลูกหนี้หรือผู้แพ้คดี เป็นทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนย้าย จำหน่าย จ่ายโอนและเปลี่ยนมือกันอย่างรวดเร็ว ทำให้ลูกหนี้พ้นจากการถูกบังคับคดีที่ยังคงมีปัญหามาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ

การขอความคุ้มครองในวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา ในกรณีธรรมดาตามมาตรา 254 (1) ขอให้ปิดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยทั้งหมดหรือบางส่วนไว้ก่อนพิพากษาและมาตรา 254 (3) ขอให้ศาลมีคำสั่งให้นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ระงับการจดทะเบียน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนหรือการเพิกถอนการจดทะเบียนเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลยซึ่งตราสารหนี้เป็นหลักทรัพย์ที่มีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นนายทะเบียนและตราสารหนี้ประเภทตั๋วเงินมีสถาบันการเงิน เป็นนายทะเบียนหรือเป็นบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย เมื่อโจทก์มีคำขอดังกล่าวศาลจะกำหนดวันไต่สวนคำร้องซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นวันที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราว จึงเป็นเหตุให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือจำหน่ายจ่ายโอนตราสารหนี้ลักษณะตราสาร เปลี่ยนมือของจำเลยหรือลูกหนี้ จึงควรต้องยื่นคำร้องขอคำร้องขอในกรณีฉุกเฉินเหตุฉุกเฉินตามมาตรา 266 ต่อศาลไปพร้อมกับคำร้องตามมาตรา 254 เพราะปกติศาลนัดไต่สวนคำร้องในวันที่ยื่นคำร้องและศาลอาจฟังเพียงคำแถลงของโจทก์อย่างเดียว ตามมาตรา 267 และสั่งอนุญาตตามคำร้องขอก็ได้ แต่ยังคงมีปัญหาดังจะกล่าวต่อไป

ปัญหาทางปฏิบัติเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของโจทก์ คือ

2.1.1 จำเลยย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้ทันที ตามมาตรา 228 (2) หรือ

2.1.2 อาจยื่นคำขอโดยพลันให้ศาลยกเลิกคำสั่งหรือหมายนั้นเสีย หมายถึงให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วนและคำขอเป็นคำขอฝ่ายเดียวโดยได้รับอนุญาตจากศาล เมื่อศาลมีคำสั่งให้ไต่สวนทันทีและมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในกรณีฉุกเฉินของโจทก์โดยไม่ส่งสำเนาคำร้องขอของจำเลยให้โจทก์ จึงขอด้วยกฎหมายแล้ว ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 61/2526

2.1.3 กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำสั่งเดิม คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด ตามมาตรา 267 วรรคสอง

2.1.4 แต่หากศาลยกคำร้องของจำเลย ๆ ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามมาตรา 228 (2)

ปัญหาผลของคำสั่งที่อนุญาตในเหตุฉุกเฉิน เมื่อพิจารณามาตรา 269 วรรคสาม มาตรา 258 และมาตรา 258 ทวิ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยคำขอในกรณีธรรมดาว่าบังคับกับคำขอในเหตุฉุกเฉิน คือ

ประการแรก คำสั่งอนุญาตให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยก่อนพิพากษามาตรา 254 (1) มีผลบังคับจำเลยได้ทันที แล้วแจ้งคำสั่งนั้นให้จำเลยทราบโดยไม่ชักช้า แต่จะใช้บังคับบุคคลภายนอก ซึ่งพิสูจน์ว่าได้รับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนก่อนการแจ้งคำสั่งให้จำเลยทราบมิได้

ประการที่สอง คำสั่งอนุญาตตามคำขอทั้งหมด แก้อาช หรือเพิกถอนการดำเนินการทางทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลยตามมาตรา 254 (3) มีผลใช้บังคับได้ทันที ถึงแม้ว่านายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจะยังไม่ได้รับแจ้งคำสั่ง เช่นว่านั้นก็ตาม เว้นแต่ศาลจะได้พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เห็นสมควรให้คำสั่งมีผลบังคับเมื่อบุคคลดังกล่าวได้รับแจ้งคำสั่ง เช่นว่านั้นแล้ว

ประการที่สาม กรณีต่อเนื่องจากประการที่สอง ว่าหากนายทะเบียนพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย รับผิดชอบหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนหรือเพิกถอน การจดทะเบียนภายหลังคำสั่งตามมาตรา 254 (3) มีผลใช้บังคับแล้ว หากายันโรงท่งหรือ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่ เว้นแต่ผู้รับโอนพิสูจน์ได้ว่ารับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ก่อนบุคคลดังกล่าวข้างต้นจะได้รับแจ้งคำสั่ง

ผู้เขียนจึงเห็นว่า คำขอคุ้มครองชั่วคราวในเหตุฉุกเฉินที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตไม่ทันต่อ การเคลื่อนย้าย จากนาย จ่ายโอนหรือเปลี่ยนมือจากลูกหนี้หรือจำเลยไปยังบุคคลภายนอก เพราะมีเหตุตามกฎหมายดังข้อ 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4 และข้อยกเว้นรวม 3 ประการดังกล่าวเป็นฝ่ายชนะคดีก็ตาม ตามเหตุและผลแห่งปัญหาดังกล่าวและมีนัยกฎหมายให้ ความเห็นว่า คำสั่งในเหตุฉุกเฉินกับคำสั่งคุ้มครองธรรมดาตามมาตรา 254 มีผลบังคับเหมือนกัน เมื่อพิจารณามาตรา 258 และมาตรา 258 ทวิ ที่มาตรา 269 ให้นำมาใช้บังคับแก่คำขอในเหตุ ฉุกเฉิน

อย่างไรก็ตาม การบังคับคดีชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มิใช่เป็นกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการบังคับคดีโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไว้แทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา จึงไม่ต้องด้วยข้อห้ามมิให้ยึดหรืออายัดเข้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 290 บทบัญญัติในลักษณะ 2 แห่งภาค 4 ว่า ด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่มาตรา 259 ให้นำมาใช้บังคับแก่วิธีการชั่วคราว โดยอนุกรม ทารวมถึงบทบัญญัติมาตรา 290 นี้ไม่¹

การบังคับคดีตราสารหนี้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติ เพียงหลักใหญ่ ๆ ไม่กล่าวถึงตราสารหนี้ว่าควรดำเนินการอย่างไร

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 6093/2534

มาตรา 303 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเอกสารและสิ่งหามทรัพย์มีรูปร่าง หากเป็นการยึดตราสารนี้ลักษณะเปลี่ยนมือซึ่งเป็นสิ่งหามทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง บทบัญญัติแห่งมาตรานี้จะคลุมถึงด้วยหรือไม่

จากการศึกษาและวิจัยวิเคราะห์คำว่า "สิ่งหามทรัพย์" ซึ่งกฎหมายให้หมายถึง วัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งมีราคาอันหมายถึงมีมูลค่าในตัวเองมิใช่ราคาซื้อขายในท้องตลาดและอาจถือเอาได้ซึ่งหมายถึงสิทธิไม่ชำระหนี้ถือเอา ตราสารนี้ลักษณะเปลี่ยนมือเป็นสิทธิซึ่งมีเอกสารมีมูลค่าในตัวเอง จึงเป็นสิ่งหามทรัพย์ควรอยู่ในความหมายของมาตรา 303

แต่บทบัญญัติมาตรา 303 ยังไม่ชัดเจนไม่บัญญัติถึงการยึดเอกสารและสิ่งหามทรัพย์ไม่มีรูปร่าง ต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 488.400, 488.410 และมาตรา 488.520 ที่มีบทบัญญัติในเรื่องการยึดตราสารเปลี่ยนมือเอกสารเปลี่ยนมือและในบทบัญญัติกล่าวถึงวิธีการยึดว่า ให้ส่งสำเนาหมายบังคับคดีให้กับผู้ครอบครองตราสาร เอกสารพร้อมหนังสือแจ้งการยึดทรัพย์ ถ้าทรัพย์สินอยู่ที่จำเลยที่ยึดตราสาร เอกสารมาไว้ในความดูแลรักษา

หากหลักทรัพย์หรือตราสารถูกถือไว้เป็นประกันตามข้อกำหนดของกฎหมาย บริษัทกับผู้ออกหลักทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องส่งสำเนาหมายยึดและหนังสือแจ้งการยึดให้แก่ผู้ครอบครองหลักทรัพย์นั้น และ

หากตราสารนี้เป็นเช็ค ตราภาพหรือคำสั่งจ่ายเงินที่มีคำสั่งให้ถอนเงินจากธนาคารหรือองค์กรของรัฐและชำระเงินให้แก่จำเลย เมื่อได้เข้ามาอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานบังคับคดี ๆ ต้องสลักหลังและเขียนชื่อจำเลยลงไปบนตราสารพร้อมทั้งระบุชื่อศาลและเหตุแห่งการออกหมาย ธนาคารหรือองค์กรของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลใดในการจ่ายเงินให้กับเจ้าพนักงานบังคับคดี

แต่หากตราสารนี้ดังกล่าวข้างต้นได้ส่งมอบให้กับจำเลยเพื่อชำระตามค่าเรียกร้อง และได้สลักหลังไว้แล้ว ถือว่ามีการชำระหนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ต้องสลักหลังทรัพย์หรือคำสั่งให้จ่ายเงินดังกล่าวแต่อย่างใด

สำหรับการอายัดทรัพย์ กฎหมายได้ให้ความหมายว่า การสิ่งบุคคลภายนอกมิให้ทำการโอนหรือชำระหนี้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่ให้ชำระแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีและตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 282 (2) บัญญัติถึงอำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีโดยเมื่อมีการอายัดสังหาริมทรัพย์ที่มีรูปร่างก็ให้มีอำนาจยึดและมาตรา 310 บัญญัติถึงวิธีการเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องให้เจ้าพนักงานบังคับคดีร้องขอต่อศาลอนุญาตให้จำหน่ายพันธบัตรและหลักทรัพย์ประกันซึ่งเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาตามรายการขายราคาในวันที่ขาย ถ้าเป็นตราสารเปลี่ยนมือของอนุญาตให้จำหน่ายตามราคาปรากฏในตราสารหรือราคาต่ำกว่านั้นแล้วแต่ศาลเห็นสมควร

บทบัญญัติดังกล่าวไม่กล่าวให้แจ้งชัดว่าการอายัดทำอย่างไรเป็นเพียงอธิบายวิธีการของเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งตามข้อ 2.2 จะได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่บุคลากรในการบังคับคดี

2.2 อำนาจหน้าที่บุคลากรในการบังคับคดี

บุคลากรในประเทศไทย คือ เจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศาลในการบังคับคดี ไม่มีอำนาจที่จะเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นคู่ความในคดีจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งศาล แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจต้องรับผิดชอบส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 283 วรรคสอง ประเด็นสำคัญ คือ เจ้าพนักงานบังคับคดีของกองบังคับคดีแพ่งไม่ยึดทรัพย์อันจะต้องยึดในเวลาอันควรโดยปราศจากความระมัดระวัง หรือมาตรา 284 วรรคท้ายในประเด็น "เว้นแต่ในกรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้" เช่น ปล่อยทรัพย์ที่ไม่ใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือทรัพย์สิน หลักทรัพย์หรือตราสารหุ้นซึ่งต้องแจ้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่เป็นนายทะเบียนแต่เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งล่าช้าหลังมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนแล้ว ย่อมเกิด

ความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาและทำให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวตามข้อกำหนดวิธีปฏิบัติราชการของเจ้าพนักงานกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

การบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี เริ่มจากการได้รับหมายปิดหรืออายัดทรัพย์ตามที่ศาลได้กำหนดไว้ในหมายบังคับคดีซึ่งขั้นตอนและวิธีการก่อนหน้านี้นี้เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระหนี้ให้กับเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาและจำเลยไม่ได้มาฟังคำพิพากษาจึงยังไม่ทราบค้ำงค้ำบของศาลทำให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษา ศาลจึงมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะออกค้ำงค้ำบให้แก่ฝ่ายแพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาทราบเพื่อปฏิบัติตามคำพิพากษาต่อไป

แต่ในทางปฏิบัติของคู่ความโจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องยื่นคำแถลงเพื่อขอให้ศาลออกค้ำงค้ำบในกรณีที่จำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้มาฟังคำพิพากษา เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำแถลงแล้วก็จะมีเจ้าหน้าที่ศาลแผนกเก็บสำนวนคดีที่ตัดสินแล้ว (แผนกเก็บสำนวนคดีหมายเลขแดง) ส่งสำนวนไปยังพนักงานแผนกพิมพ์หมายค้ำงค้ำบ เมื่อดำเนินการออกค้ำงค้ำบแล้วก็ส่งหมายค้ำงค้ำบไปยังกองหมายกรมบังคับคดี โจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องรอให้กรมบังคับคดีมอบงานการส่งหมายให้กับเจ้าหน้าที่กรมบังคับคดีแล้วจึงชำระค่าพาหนะให้แก่ผู้ส่งค้ำงค้ำบซึ่งในทางปฏิบัติศาลมักกำหนดเวลาไว้ให้จำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาไว้ 30 วัน และหากการส่งหมายค้ำงค้ำบไปยังภูมิลำเนาของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ด้วยวิธีปิดหมายหรือปิดคำคู่ความ หมายค้ำงค้ำบจะมีผลบังคับได้เมื่อกำหนดเวลา 15 วันหรือระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดได้ล่วงหน้าแล้วนับแต่วันที่หมายค้ำงค้ำบนั้นได้ปิดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 79 วรรคสอง ในทางปฏิบัติเรียกว่า ให้จำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามค้ำงค้ำบเป็นเวลา 45 วัน

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามค้ำงค้ำบก็เป็นหน้าที่ของโจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะร้องขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีโดยร้องว่า คำชี้ขาดแห่งคำพิพากษาที่จะขอให้มีการบังคับนั้นเมื่ออย่างไร จำนวนเงินหรือราคาที่

ยังไม่ได้ชำระตามคำพิพากษามีเท่าใดและวิธีการบังคับคดีซึ่งประสงค์จะขอให้ออกหมายนั้นอย่างไร เช่น ขอให้ยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิ เรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งวิธีการขอออกหมาย บังคับคดีเป็นเช่นเดียวกันกับการแถลงขอออกค้ำบังคับ แต่หมายบังคับคดีโจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตาม คำพิพากษาไม่ต้องชำระค่าพาหนะให้แก่ผู้ส่งหมายแต่อย่างใด เพราะศาลที่เป็นเจ้าของสำนวน คดีมีหน้าที่ส่งหมายบังคับคดีไปยังกรมบังคับคดี แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะร้องขอใน คำขอออกหมายว่า ข้าพเจ้าขอรับหมายเพื่อนำไปมอบให้กับเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดีต่อไป เมื่อศาลออกหมายให้แล้ว เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาก็ขอรับหมายจากศาลเพื่อนำไปยื่นกับกรมบังคับคดี

ผู้เขียนขอปรึกษาเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน หัวหน้ากองแฟง 1 กรมบังคับคดี ในเรื่อง ระยะเวลาเกี่ยวกับหมายบังคับคดีจากศาลมายังกรมบังคับคดีซึ่งมีความเห็นเช่นเดียวกับผู้เขียนตั้ง แต่การขอออกหมายค้ำบังคับมายังกองหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาชำระค่าพาหนะในการ ส่งค้ำบังคับ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15-30 วัน ระยะเวลาในการส่งหมายประมาณ 7-15 วัน และระยะเวลาในการปฏิบัติตามค้ำบังคับเป็นเวลา 30 วัน หากมีการปิดหมายค้ำบังคับต้อง เพิ่มอีก 15 วัน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมระยะเวลาขั้นตอนขอออกหมายค้ำบังคับคดีและ ปฏิบัติตามหมายเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน และนับระยะเวลาตั้งแต่ขอออกหมายบังคับ คดีซึ่งโจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาขอรับหมายไปให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 15-30 วัน รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้นที่ต้องดำเนินการขอหมายค้ำบังคับ ปฏิบัติตาม ค้ำบังคับและขอหมายบังคับคดีมามอบให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 90 วัน ซึ่งยังไม่นับรวมระยะเวลาที่กรมบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีตรวจสอบคำสั่งศาลในหมาย บังคับคดีว่า ศาลให้ดำเนินการในเรื่องใดเพราะไม่สามารถดำเนินการให้นอกเหนือไปจาก คำสั่งศาลหรือนอกเหนืออำนาจตามกฎหมาย ดังรายละเอียดของปัญหาในเรื่องวิธีการและระยะ ระยะเวลาในเรื่องวิธีการและระยะเวลาในการบังคับคดีลักษณะอายัดทรัพย์ ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1773/2536 ตามที่ผู้เขียนได้กราบเรียนในเรื่องการอายัดทรัพย์สินในชั้นบังคับคดี

สำหรับตราสารหนี้ เช่น หุ้นกู้ หรือตราสารหนี้ประเภทตั๋วเงินเป็นทรัพย์สินที่มีนาย ทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจทางกฎหมายในเรื่องการจดทะเบียน การ แก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนหรือการเพิกถอนการจดทะเบียน ตราสารดังกล่าวเป็นตราสารแสดง

สิทธิเหนือทรัพย์สินตามความผูกพันในทางกฎหมายที่ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้มีความชอบธรรมที่จะบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ลูกหนี้ให้ชำระหนี้ตามตราสาร จึงเป็นสิทธิ 2 อันมีอยู่ในทรัพย์สิน ลักษณะไม่มีรูปร่างและสิทธินั้นสามารถจำหน่าย จ่ายโอนและเปลี่ยนมือกันอย่างรวดเร็วไว้ส่งมอบตราสารแก่กันประหนึ่งเป็นทรัพย์สินมีตัวตน สิทธิดังกล่าวจึงเป็นสิทธิที่จะนำมาจำหน่ายได้³ เพราะสิทธิที่จะนำมาจำหน่ายต้องเป็นสิทธิที่มีตราสารเท่านั้น การจำหน่ายสิทธิหมายถึงการจำหน่ายสิทธิเรียกร้อง ท่านอาจารย์เสนีย์ ปราโมช กล่าวไว้ในหมายเหตุคำพิพากษาตามเชิงอรรถว่า สิทธิที่มีตราสารเป็นสำคัญ หมายถึง ตราสารเปลี่ยนมือไม่หมายความถึงสิทธิอย่างอื่น

วิธีการบังคับคดี เช่น การยึดทรัพย์บางรายการมีนายทะเบียนที่มีอำนาจให้ทรัพย์นั้นจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงเจ้าของกรรมสิทธิ์ซึ่งตามระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม กำหนดให้แจ้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน สำหรับการอายัดห้ามโอนทรัพย์อย่างอื่น เช่น พันธบัตรซึ่งเป็นตราสารหนึ่งประเภทหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงสิทธิทางทะเบียนก็อาจดำเนินการโดยอาศัยหลักปฏิบัติที่ตนเองเดียวกัน

การบังคับคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์หรือตราสาร เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งว่า หลักปฏิบัติในการบังคับคดีดังกล่าวนั้นจริงหรือไม่ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษากับเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่เคยออกไปยึดทรัพย์ตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่มีระเบียบวิธีปฏิบัติราชการดังกล่าวข้างต้นกล่าวถึงตราสารทุนให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปฏิบัติราชการว่า เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะยื่นคำแถลงให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดใบหุ้น พร้อมมอบใบหุ้นให้กับเจ้าพนักงาน

2 เสนีย์ ปราโมช, หมายเหตุคำพิพากษาคดีที่ 633/2478

3 ดาววิภา ปาสิยะประภา, "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสิทธิ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 38-40.

บังคับคดีเพื่อนำออกขายทอดตลาด เจ้าพนักงานก็รายงานต่อผู้บังคับบัญชาหรือศาลแล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งและทบทวนที่การยึดทรัพย์ตีคืนไว้ในสวนศาลพร้อมส่งประกาศให้ทราบเรื่อง แจ้ง การยึดทรัพย์เจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งมีข้อความตอนท้ายของหนังสือว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการให้ เสียหาย ทาลายจากนายจ่ายรอนหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ทรัพย์สินที่ยึดโดยมิได้รับ อนุญาตจากเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นอันขาด" พร้อมทั้งแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาหรือจรรยา ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและแจ้งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือจำเลยซึ่งเป็นผู้ออกตราสารหุ้นทราบเป็นหนังสือ ว่าได้ทำการยึดใบหุ้นของจำเลยเพื่อขายทอดตลาดต่อไป 4

หากใบหุ้นของลูกหนี้ตามคำพิพากษามิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าหน้าที่ตาม คำพิพากษา ๆ อาจร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งอาช้ดห้ามรอนหุ้นของลูกหนี้ไปยังบริษัทผู้ ออกตราสารและขอให้บริษัทดังกล่าวส่งใบแทนใบหุ้นหรือหนังสือรับรองหุ้นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา มาเพื่อทำการยึดและ เมื่อบริษัทดังกล่าวส่งใบแทนใบหุ้นหรือหนังสือรับรองการถือหุ้นมาแล้ว เจ้าพนักงานจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามาทำการยึดต่อไป

หากหลักทรัพย์หรือตราสาร เก็บไว้เพื่อรอนกรรมสิทธิ์หรือเปลี่ยนมือในตลาดหลักทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดีจะออกหนังสือแจ้งไปยังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือบริษัท ศูนย์ รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นนายทะเบียน บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือตราสาร และลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นเจ้าของตราสารทราบเพื่อให้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น เช่น เดียวกัน 5 ซึ่งสำหรับวิธีปฏิบัติในตลาดหลักทรัพย์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดให้มี ทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์และการลงทะเบียนรอนหลักทรัพย์ซึ่งประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111

4 สัมภาษณ์ ชัยพิพัฒน์ เลื่อนสุคันธี, กองแพ่ง 1 กรมบังคับคดี, 8 มกราคม 2541. และอรัญญา แก้วนพรัตน์, เจ้าพนักงานบังคับคดี ศาลแรงงานกลาง, 15 ธันวาคม 2540.

5 สัมภาษณ์ ชัยพิพัฒน์ เลื่อนสุคันธี, กองแพ่ง 1 กรมบังคับคดี, 8 มกราคม 2541.

ตอนพิเศษ 10 ง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2537 วางข้อกำหนดว่า กรณีการอายัดหลักทรัพย์ หมายความว่า หุ่นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นหรือหุ้นกู้ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงหลักฐานสำเนา คำสั่งศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่มีลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง และให้บริษัทผู้ ออกหลักทรัพย์แจ้งเรื่องการอายัดทรัพย์ดังกล่าวให้ผู้ถือหลักทรัพย์ทราบภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ ได้ยื่นคำร้องนั้น

สำหรับบุคลากรในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Sheriff และ ประเทศฝรั่งเศส คือ Huissier ซึ่งล้วนเป็นเจ้าของพนักงานของรัฐไม่ต่างไปจากความเป็นเจ้า พนักงานบังคับคดีในฐานะข้าราชการของประเทศไทย Sheriff มีอำนาจแต่งตั้งตัวแทนผู้ช่วย หรือตัวแทนพิเศษให้ดำเนินการบังคับแทนโดยการแนะนำของ Sheriff ซึ่งตัวแทนดังกล่าวถือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายและ Sheriff ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวแทน สำหรับในประเทศฝรั่งเศส การแต่งตั้งเจ้าพนักงานอื่นที่หมายถึงเจ้าพนักงานบังคับคดีคล้าย กับประเทศไทยเป็นอำนาจของศาลอีกลักษณะหนึ่งคือ การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ชำนาญการ (notaire)

สำหรับขั้นตอนและวิธีการบังคับคดีตราสารหนี้ลักษณะ เปลี่ยนมือในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งตราสารได้มีการสลักหลังลอยให้บังคับโดยส่งหมายบังคับคดีให้แก่ผู้ออกตราสารในขณะที่ เจ้าเลยครอบครองตามคดี Ludlow v. Bingham ซึ่งการบังคับคดีหากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา สามารถนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปได้ก็สามารถขอยกหมายบังคับคดีได้ แต่ตราสารลักษณะ เปลี่ยนมือ เป็นทรัพย์สินไม่มีรูปร่างการที่จะเอามาไว้ในความครอบครองสามารถทำได้โดยวิธี เลพวิบายเรนดีส์ levy by notice โดยให้อำนาจเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาส่งหมายบังคับเอากับตราสาร เปลี่ยนมือ หรือตราสารหนี้ลักษณะ เปลี่ยนมือจากบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยออกหนังสือถึง บุคคลดังกล่าวพร้อมแบบคำพิพากษา เพราะปัญหาในการโอนตราสารเหล่านี้เร็วมาก อาศัยอำนาจ ศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเข้าไปซึ่งเป็นมาตรการช่วยเหลือ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและ เป็นการ ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างความสามารถในการ เปลี่ยนมือตราสารและการบังคับชำระหนี้ ของเจ้าหนี้ได้เป็นอย่างดี เจ้าหนี้สามารถเข้าถึงทรัพย์สินของลูกหนี้ได้โดยไม่กระทบหลักการ

เปลี่ยนมือของตราสาร เพราะการยึดเป็นการป้องกันการโอนไปยังบุคคลที่สาม ผลคือ ผู้รับโอนไม่สามารถเป็นผู้รับโอนโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่สามารถเรียกร้องเอาจากผู้ออกตราสาร ผู้ซื้อจากการขายทอดตลาดก็อาจโอนตราสารไปยังผู้อื่นหรือผู้ทรงโดยชอบได้

สำหรับขั้นตอนและวิธีการบังคับตราสารนี้ลักษณะ เปลี่ยนมือในประเทศฝรั่งเศส ใบหุ้นสามารถถูกยึดได้โดยวิธีธรรมดา ถ้าอยู่ในความครอบครองของนายหน้าหรือในนามนายหน้าก็อาจถูกบังคับโดยวิธีอายัด หากได้วาง (deposit) ตราสารผู้ถือ (bearer instruments) ไว้กับสถานที่หักบัญชีของธนาคาร (clearinghouse) สำหรับผู้ถือหลักทรัพย์ประกันทั้งหลายในการจัดการทางธุรกิจระหว่างกันก็จะต้องโอนตัวตราสารให้แก่กันเพียงแต่ทำสัญญาเข้ามาลงบัญชีไว้ต่อกันก็พอ

เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะต้องมีหมายบังคับคดีซึ่งระบุจำนวนเงินและลูกหนี้จะต้องเป็นผู้ทรงสิทธิในตราสารในการดำเนินการต่อบุคคลภายนอก กรณีตราสารระบุชื่อการแจ้งการอายัดจะแจ้ง เป็นหนังสือไปยังผู้มีอำนาจของนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ออกตราสาร ๆ ที่ออกให้แก่ผู้ถือตราสารได้มอบหมายให้กับนายหน้า (Broker) เป็นผู้ดูแลตราสาร การอายัดจะต้องดำเนินการไปยังนายหน้าที่ได้มีการจดทะเบียนตราสารนั้นไว้และเป็นตราสารที่ออกในนามลูกหนี้ซึ่งคล้ายกับหลักทรัพย์หรือตราสารที่ซื้อขายเปลี่ยนมือในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เจ้าหน้าที่งานบังคับคดีจะออกหนังสือแจ้งไปยังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ในฐานะนายทะเบียน

ในการขายตราสารเปลี่ยนมือ ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิดำเนินการขายโดยสิ่งๆที่มีการขายตราสารนั้นได้ คล้ายกับการซื้อขายเปลี่ยนมือของตราสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ต้องดำเนินการผ่านนายหน้าหรือโบรกเกอร์ (Broker) เงินที่ได้จากการขายนายหน้าจะเก็บรักษาไว้เพื่อส่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา

การอายัดสิทธินี้จะไม่ใช่เป็นการบังคับเอากับตัวเงิน ฉะนั้นจึงยังไม่เป็นผลให้มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ถูกอายัดมาเป็นของผู้ร้องขอในทันที แต่ผลของการอายัดทำให้ลูกหนี้ตาม

คำพิพากษาไม่มีสิทธิในตราสารและเงินที่จะได้รับจากตราสารนั้น กล่าวคือ การอายัดนี้เป็นผล
ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหมดสิทธิจำหน่ายจ่ายโอนตราสารและไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยของเงินที่
กู้ยืมเมื่อมีการขายหลังการอายัดสิทธิตามตราสาร

การดำเนินการบังคับคดีสำหรับประเทศไทย เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจต้องรับผิดชอบ
การส่วนตัวในกรณีทรัพย์สินมีทะเบียนที่ชื่อผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ใช่อำนาจของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ทางแก้อาจของเจ้าพนักงานบังคับคดี คือ ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อกำหนดการใด ๆ เพื่อมีกำหนดต้องรับผิดชอบ
ในค่าทดแทน แต่ประเทศสหรัฐอเมริกา หาก Sheriff มีความสงสัยเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์แห่ง
ทรัพย์สินที่จะถูกบังคับคดี เขาก็สามารถใช้ดุลพินิจในวันการใช้ดุลพินิจตามกฎหมายให้เจ้าหนี้
ตามคำพิพากษาวางเงินประกันความเสียหาย (demand indemnity)

เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ทราบถึงสิทธิของตราสารและไม่ทราบถึงการซื้อขายตราสาร
จึงไม่ทราบถึงวิธีการขายหรือโอนตราสารนี้ลักษณะ เปลี่ยนมือรวมทั้งการจัดการ เกี่ยวกับธุรกิจ
ตราสารหรือมูลค่าในตราสารซึ่งการขายทอดตลาดไม่เหมือนกับการขายอสังหาริมทรัพย์หรือ
สังหาริมทรัพย์ที่ไม่ใช่มีลักษณะของตราสารเปลี่ยนมือ แต่ในประเทศฝรั่งเศสศาลมีอำนาจแต่งตั้ง
เจ้าพนักงานอื่น คือ เจ้าพนักงานผู้ชำนาญในแต่ละลักษณะของทรัพย์สินที่ทำให้การขายทรัพย์สินได้
ราคาสูงกว่าศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี เพราะเป็นการกระทำโดยผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ

สำหรับความเห็นของผู้เขียนที่ศึกษาวิจัยมา ประเทศไทยควรนำหลักการในการตัดทอน
ระยะเวลาในการบังคับคดีตราสารหนี้ที่เกี่ยวกับกรรมบังคับคดีโดยให้กฎหมายยอมรับอำนาจเจ้า
หนี้ตามคำพิพากษาในวิธีการบังคับคดีแบบ levy by notice เพราะตราสารหนี้ลักษณะเปลี่ยน
มือเป็นทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนย้ายจำหน่าย จ่ายโอนและเปลี่ยนมือกันอย่างรวดเร็ว และเพิ่ม
อำนาจในการใช้ดุลพินิจในการบังคับคดีโดยไม่ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อกำหนดการใด ๆ ที่ต้อง
ใช้ในการบังคับคดีโดยการให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีในการมีคำสั่งให้วางเงินประกันความ
เสียหายก่อนการบังคับคดีซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการบังคับคดีตราสารหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
รวมถึงการให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีในการแต่งตั้งผู้แทนหรือผู้ชำนาญการในการบังคับคดี